

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1946.

Första kammaren.

Nr 1.

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden torsdagen den 10 januari 1946, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsal samma dag,

Torsdagen den 10 januari,

kl. 11 förmiddagen.

Herr Nilsson, Johan, framträdde till talmansbordet och yttrade: Ärade ledamöter! Det är numera inte många dagar mellan våra riksdagars avslutande och påbörjande, men ålderspresidenten vill dock vid det grundlagsenliga första sammanträdet för den stundande riksdagen hälsa eder alla, såväl förutvarande som nytillkomna ledamöter, hjärtligt välkomna.

De för nästan hela världen förödande sista krigsåren få väl nu anses förgångna. Efter detta oerhörda lamsläende av värdefulla tillgångar kräves en återuppbyggnadens tid, som vi efter måttet av våra resurser få delta uti. Vår lyckliga särställning under även detta sista krig förpliktar härtill. Skall detta bliva möjligt måste vi emellertid se till att vi ha inre välordnade förhållanden, som giva oss levnadsmot och arbetslust. Bevarandet och stärkandet av vår kulturella standard bör inte försummas, men som denna inte lär kunna undvika materiellt underlag, få vi inte heller försumma se till att våra näringar få arbeta under solidast möjliga trygghet. Vi äro säkerligen eniga härom, men formerna härför bliva måhända föremål för olika meningar. Att här nå fram till bästa möjliga resultat bliver kanske påfrestande, men om landets och folkets välfärd är det verkliga syftet med vårt gemensamma arbete så få vi väl innerligen hoppas på att erfarenhet och nya uppslag skola kunna utnyttjas och sammanjämkas till gagn och fromma för det helas väl.

Med dessa förhoppningar förklarar jag nu detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat kammarskrivaren Eric Carlén att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 3 januari 1946.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid

den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas, innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Edv. Björnsson, I. Anderson och D. Hall samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar A. Lindqvist, E. Eriksson och A. W. Strand.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för 22 personer, som vid val i september 1945 för vissa valkretsar utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade från och med den 1 januari 1946.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Den åberopade förteckningen, som jämväl upplästes, var så lydande:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 3 januari 1946.

Stockholms stad.

1. Skriftställaren Fredrik Ström.
2. Direktören Knut Ewerlöf.
3. Riksgäldsfullmäktigen Axel Strand.
4. Direktören John Bergvall.
5. Advokaten Georg Branting.
6. Direktören Harald Nordenson.
7. Ombudsmannen Valter Åman.
8. F. d. direktören Karl Wistrand.
9. Redaktören Ture Nerman.
10. Sekreteraren Gunnar Öhman.
11. Aktuarien Erik Englund.
12. Redaktören Ulla Alm.
13. Bibliotekarien Ebon Andersson.
14. Direktören Ewald Johannesson.

Älvsborgs län.

15. Lantbrukaren Johan Friggeråker, Falköping.
16. Bankofullmäktigen Edvard Björnsson, Borås.
17. Professorn Georg Andrén, Lerum.
18. Redaktören Karl Johan Olsson, Göteborg.
19. Egnahemsdirektören Bror Adam Nilsson, Borås.
20. Driftsingenjören Knut Eugen Hesselhom, Amål.
21. Trädgårdsmästaren John Björck, Borås.
22. Statsrådet Gunnar Sträng, Spånga.

Vidare upplästes och lades till handlingarna ett från justitiedepartementet ankommet protokoll, så lydande:

Protokollet, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1946.

Till justitiedepartementet hade inkommit *dels* den 5 januari 1946 från länsstyrelsen i Jönköpings län fullmakt för hovrättsrådet O. A. Löthner, *dels ock*

den 10 januari 1946 från länsstyrelsen i Västernorrlands län fullmakt för f. d. riksdagsmannen Wilh. Annér att vara ledamöter av riksdagens första kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakterna icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte de granskade fullmakterna överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Björnsson*,

» *Sandén*.

Följande inkomna läkarintyg upplästes:

Härmed intygas, att lektor *Edvard Björnsson*, som sedan den 4 januari 1946 vårdas å Södersjukhuset avd. 46 (Doc. Sahlgren) under diagnosen: Cholecystit är i behov av sjukledighet tills vidare.

Stockholm den 7 januari 1946.

T. Wahlbeck,

leg. läk.

Vidare upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med hänvisning till närslutna läkarintyg anhåller undertecknad vördsamt om ledighet från riksdagsarbetet under januari månad.

Karlstad den 7 januari 1946.

John Sandén.

Att riksdagsman *John Sandén*, Karlstad, på grund av sjukdom (Influensa, bronchopneumoni) ej kan deltaga i riksdagsarbetet fr. o. m. den 10 januari t. o. m. den 31 januari 1946 intygas härmed på heder och samvete.

Karlstad den 5 januari 1946.

G. Ekman,

leg. läk.

Den begärda ledigheten beviljades.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr Nilsson, Johan, ... med 144 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Gränebo ..... med 99 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Åkerberg ..... med 94 röster.

Herr talmannen yttrade: Genom de nu förrättade valen har såväl talmannen som vice talmännen fått sina förtroendeuppdrag förnyade. Jag anhåller att å samtligas vägnar härför få framföra vårt värdsamma och hjärtliga tack.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

kanslirådet G. H. Berggren ..... med 93 röster.

Kanslirådet Berggren fick nu företräda, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollsföringen.

In fidem
Eric Carlén.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att fredagen den 11 innevarande månad kl. 11 förmiddagen infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 75 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.59 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 11 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10.30 förmiddagen.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde lördagen den 12 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna, dels ock av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen yttrade vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att företaga vid sammanträde, som komme att hållas tisdagen den 15 i denna månad, val av ledamöter och vid sammanträde påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

Ordet lämnades härefter till herr **andre vice talmannen**, som anförde: Herr talman! Jag ber att få hemställa, att första kammaren måtte besluta, att antalet suppleanter i de ordinarie utskotten, förutom utrikesutskottet, vad denna kammare beträffar måtte bestämmas till: för konstitutionsutskottet 15, för statsutskottet 20, för bevillningsutskottet 15, för bankoutskottet 10, för första lagutskottet 12, för andra lagutskottet 13 och för jordbruksutskottet 11.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.33 förmiddagen, att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45 förmiddagen.

Till åttlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 förmiddagen till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av komministern i Engelbrekts församling i Stockholm Nils Bolander. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr **talmannen** framträdde därpå och yttrade:

Allernådigaste Konung, Eders Maj:t! Med spänning fylld av oro har Sveriges folk genomlevat de senaste åren. Oerhörda omvälvningar överallt i världen ha vi fått bevittna, och tyvärr ha dessa åstadkommit en så omätlig fördel-

se, att generationers arbete förintats och oersättliga värden försvunnit. Vårt land har även under detta världskrig undgått att dragas in i brandvirveln men därför ingalunda skonats från krigets följder.

Vi ha dock nu synnerligen stor anledning att blicka tillbaka på den politik, som Konung och folk enigt fört under decennier, först och främst den principiella neutraliteten men även därutinnan, att kraftiga åtgärder vidtagits för åstadkommande av ett respektingivande försvar samt att vår jordbruksnäring fått arbeta under förhållanden, som i en kritisk tid varit till trygghet för vår folkförsörjning. Sedan hotande faror lättat, är det i sin ordning, att omsorgen för de medborgare, som därav äro i behov, får tillgodoses. Förebådandet av förbättringar på det sociala området jämte efterlängtade skattelättnader komma säkerligen att mottagas med stor tillfredsställelse.

Våra ekonomiska resurser äro måhända ansträngda, men med förenad klokskap och med ett förståndigt handhavande av landets materiella organisationer och utnyttjande av naturatillgångar efter förnuftig avvägning torde vi ha anledning till att motse en ljusnande framtid, som med allas arbete och med måttliga anspråk kan vara värd att, utan äventyrliga rubbningar, eftersträva. För solida framsteg krävas inre fredliga uppgörelser, och målsättningen bör vara bästa möjliga välfärd för landet och för vårt svenska folk. Härför fordras den rätta medborgarandan.

Nya uppfinningar och omständigheter, som vi inte kunna råda över, kanske uppstå. Vår vaksamhet får söka att med spänd uppmärksamhet följa utvecklingen, och må vi icke förgäta, att vårt öde ytterst beror på oss själva.

Under förhoppning om att Eders Maj:t allt framgent skall finna pliktuppfyllelse och arbetshåg hos landets medborgare och att det nu öppnade riksmötet skall fatta gagneliga beslut samt med uppriktig välönskan till Konung och konungahus framför jag till Eders Maj:t första kammarens undersåtliga vördnad, tillit och trohet.

Sedan andra kammarens talman därefter i denna kammarens namn till Hans Maj:t Konungen framfört andra kammarens undersåtliga vördnad, fingo talmännen vardera mottaga, av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet Wigforss ett exemplar av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1946/47, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46, nr 3, angående provisorisk förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl., nr 4, angående grunder för kristillägg åt statliga befattningshavare m. fl., och nr 5, angående reglering av vissa tjänstepensioner m. m., samt av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Zetterberg ett exemplar av Kungl. Maj:ts berättelse till 1946 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.24 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 12 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Företogs val av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Bergh, Ragnar, ...	med 72 röster,
» Björnsson	» 72 » ,
» Friggeråker	» 72 » ,
» Ström	» 72 » .

Anställdes val av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Andersson, Elon, ...	med 62 röster,
» Bärg, Johan, ...	» 62 » ,
» Domö	» 62 » ,
» Tjällgren	» 62 » .

Företogs val av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Wahlmark	med 57 röster,
» Velandér	» 57 » .

Herr statsrådet *Zetterberg* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts skrivelse nr 6, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 8, angående statsbidrag till yrkesutbildning av sjöfolk av manskapsgrad m. m.;

nr 9, angående organisationen av garnisonssjukvården för Stockholms garnison; och

nr 11, angående förrådsorganisation för försvarets läkemedel.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts nästlidna dag på rikssalen överlämnade berättelse till 1946 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen överlämnade propositioner nr 1—5.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens år 1945 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1944—30 juni 1945.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1945 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1945 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1944—30 juni 1945 m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott militieombudsmannens vid innevarande riksmöte avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 6, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Berndt Gunnar Emil Danielson att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hava inseende över riksdagens kansli.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 8, 9 och 11.

Herr *Sjödahl* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 1, om inrättande av en medicinsk undervisningsanstalt i Göteborg.

Motionen bordlades.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1—5 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.27 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 15 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 7, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 13 §§ lagen den 30 juni 1942 (nr 515) om åtgärder mot vanhävd av jordbruk;

nr 12, med förslag till lag med särskilda bestämmelser om arrende av viss kommunal jord m. m.; samt

nr 13, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 2 §§ lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstväng.

Herr **talmannen** yttrade: Innan de nu förestående valen företagas, ber jag att för kammaren få uppläsa 1 § i Kungl. Maj:ts stadga om val till riksdagens utskott den 26 maj 1909:

»Val av ledamöter i utskott skall förrättas med valsedlar, å vilka före namnen utsatts partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsmän eller för viss meningsriktning), men vilka i övrigt äro omärkta.

Namnen skola å valsedeln uppföras i en följd, det ena under det andra.

Valsedlarna skola för att bli va gällande vara enkla, slutna, hoprullade och fria från överstrykningar. Sedel må ej upptaga flera men väl färre namn än det antal personer valet avser. Där något namn å sedeln är tvetydigt, gälle den dock för övriga namn.»

Företogs val av åtta ledamöter i utrikesutskottet. Därvid avlämnades 101 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr Sandler,
- » Åkerberg,
- » Domö,
- » Bärg, Johan,
- » Gränebo,
- » Björnsson,
- » Anderson, Axel Ivar,
- » Andersson, Elon.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtats.

Anställdes val av tio ledamöter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 89 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Karlsson, Gottfrid,
» Källman,
» Herlitz,
» Ström,
» Andersson, Jones Erik,
» Johanson, Karl August,
» Elmgren,
» Björck,
» Mattsson,
» Gustavson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av tolv ledamöter i statsutskottet. Därvid avlämnades 78 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Olsson, Oscar,
» Pauli,
» Johansson, Johan Bernhard,
» Lindström,
» Gränebo,
» Larsson,
» Bäcklund,
» Andrén,
» Bäckström,
» Andersson, Karl,
» Heiding,
» Mannerskantz.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av tio ledamöter i bevillningsutskottet. Därvid avlämnades 71 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Bärge, Johan,
» Wahlmark,
» Velandér,
» Sjö Dahl,
friherre De Geer,
herr Ekman,
» Ericson, Frans,
» Wehtje,
» Andersson, Elon,
» Björnsson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i bankoutskottet. Därvid avlämnades 70 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Åkerberg,
» Sandén,
» Carlström,
» Sundvik,
» Friggeråker,
» Leander,
» Edin,
» Lindblom.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i första lagutskottet. Därvid avlämnades 74 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom en upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Schlyter,
» Wagnsson,
» Johanson, Karl Emil,
» Branting,
» Westman,
» Olsson, Karl Johan,
» Ewerlöf,
» Bergquist.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i andra lagutskottet. Därvid avlämnades 70 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom en upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Linder,
» Norman,
» Wistrand,
» Forslund,
» Löfvander,
» Hage,
» Björkman,
» Holmbäck.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 69 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och alla utom en upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Eriksson, Carl Edmund,
» Andersson, Alfred,
» Gabrielsson,
» Anderberg,
» Tjällgren,
» Olsson, Nils.

friherre Beck-Friis,
herr Näslund.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
 nr 8, angående statsbidrag till yrkesutbildning av sjöfolk av manskapsgrad m. m.;
 nr 9, angående organisationen av garnisonssjukvården för Stockholms garnison; samt
 nr 11, angående förrådsorganisation för försvarets läkemedel.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Sjödahl* m. fl. väckta motionen, nr 1, om inrättande av en medicinsk undervisningsanstalt i Göteborg.

Ordet lämnades på begäran till herr **förste vice talmannen**, som anförde: **Herr talman!** Med hänsyn till omfattningen av det med Kungl. Maj:ts proposition nr 5, angående reglering av vissa tjänstepensioner m. m., avsedda ärendet tillåter jag mig anhålla, att kammaren måtte medgiva utsträckning av tiden för avgivande av motioner i anledning av sagda proposition till det sammanträde, som infaller näst efter tjugu dagar från propositionens avlämnande.

Denna hemställan bifölls.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 7, 12 och 13.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 2, av herr *Elowsson, Nils*, om utredning angående förläggande av ett planerat storflygfält till en sydligare del av landet;
 nr 3, av herr *Lodénius* m. fl., om utvidgning av skattskyldigs rätt att åtnjuta familjeavdrag för barn;
 nr 4, av herr *Berg, Robert*, angående förste kontoristen vid Karlskrona örlogsvärv S. E. E. Söderströms pensionsförmåner;
 nr 5, av herr *Petersson*, om årligt understöd åt änkefru Hilda Tegnéer;
 nr 6, av herr *Petersson*, om årligt understöd åt änkefru Gerda Augusta Rundkrantz;
 nr 7, av herrar *Sjödahl* och *Mattsson*, om förbättring av läraränkorna Ingeborg Anderssons och Anna Olssons pensionsförmåner;
 nr 8, av herrar *Sjödahl* och *Aman*, angående viss ändring i lagen om kommission, handelsagentur och handelsresande;
 nr 9, av fru *Svenson* m. fl., om sänkning av räntan å egnahemslån;
 nr 10, av herr *Nilsson, Bror*, m. fl., om ändrade bestämmelser för erhållande av egnahemslån m. m.; samt
 nr 11, av herr *Bondeson* m. fl., angående upphörande av den »erkänsla», som vid försäljning av vissa fastigheter betalas till Lunds domkyrka.

Interpellation
 ang. tilldel-
 ningen av
 fodersäd.

Herr **Grym** erhöi på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Statens livsmedelskommission har i cirkulär nr 2476 meddelat bestämmelser om tilldelning av fodersäd, betfor och kli för utfodring av andra husdjur än fjäderfän under tiden 1 januari—14 mars 1946. För ifrågavarande ransoneringsperiod får kristidsnämnd meddela tilldelning med *högst* följande kvantiteter:

För hästar brukade i skogsarbete och som under skogsarbetstiden hållas i stall på hemorten får lämnas tilldelning med 1,7 kg fodersäd, 1,2 kg betfor och

Interpellation ang. tilldelningen av fodersäd. (Forts.)

1,1 kg kli för var och en av de dagar av perioden, under vilka hästen beräknas bli brukad i skogsarbete. För de dagar, under vilka hästen icke nyttjas för skogsarbete, lämnas en mindre tilldelning. Den sammanlagda tilldelningen för perioden får icke i något fall överstiga 115 kg fodersäd, 80 kg betfor och 80 kg kli per häst.

För hästar brukade i särskilt tungt skogsarbete på längre avstånd från hemorten lämnas tilldelning med 2,6 kg fodersäd, 1,3 kg betfor och 1,5 kg kli per dag med enahanda inskränkning i tilldelning som för hästar, vilka under skogsarbetstiden hållas i stall på hemorten. Den högsta tillåtna tilldelningen får icke i något fall överstiga 185 kg fodersäd, 80 kg betfor och 100 kg kli per häst.

Enligt vad jag har mig bekant och vet av egen erfarenhet har före ransonerings inträdande den normala dagsgivan varit cirka 10 kg fodersäd (havre) per skogshäst. Betfor eller kli ha icke kommit till användning. Däremot har på sina håll, i varje fall i övre Norrland, korn och även rågmjöl kommit i användning såsom kraftfodertillskott i skogshästarnas foderstat. »Högivan» har genom tiderna varit jämförelsevis liten för hästar, som brukats i skogsarbete.

Den av statens livsmedelskommission beslutade tilldelningen av fodersäd åt skogshästar måste anses vara synnerligen knapp. Troligt är att bakgrunden till denna otillräckliga ranson är den relativt ringa tillgången på fodersäd i landet. Det kan dock ifrågasättas, om tillgången är så knapp att icke en någorlunda normal tilldelning skulle ha kunnat lämnas, särskilt till hästar brukade i tungt skogsarbete på längre avstånd från hemorten.

I normala fall pågå avverkningar och skogskörningar allra livligast under tiden januari—mars. Det måste anses beklagligt, om sådana svårigheter uppstå för skogskörare, att hästarna icke kunna till fullo utnyttjas under den lämpligaste tiden. Även kan det lända dithän, att körarna icke kunna fullgöra sina körningskontrakt samt att förtjänsterna bli betydligt mindre än de beräknade.

Jag har från flerfaldiga håll fått höra huru skogskörare se med bekymmer på läget inom detta område. Kristidsnämnder i bygderna bli överhopade med ständiga klagomål från vederbörande över den nugga fodersädstilldelningen. De lokala krisorganen kunna dock icke annat än känna medlidande och konstatera fakta, bestämmelserna måste följas.

Med anledning av vad sålunda anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet få framställa följande spörsmål:

1. Är tillgången på fodersäd så knapp att en större tilldelning av detta fodermedel icke hade kunnat meddelas för ransoneringsperioden 1 januari—14 mars 1946?

2. Om tillgången på fodersäd medgiver, har herr statsrådet för avsikt att vidtaga sådana åtgärder att fodersädstilldelningen för hästar brukade i särskilt tungt skogsarbete höjes?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Ordet lämnades på begäran till herr **Heiding**, som anförde: Herr talman! Det är med tillfredsställelse man konstaterar, att försörjningsläget beträffande de flytande bränslena förbättrats så mycket, att handeln med dessa bränslen kunnat göras fri. Såväl för biltrafiken som för näringslivet i dess helhet är detta av mycket stor betydelse.

Från och med nyåret ha priserna på de flytande bränslena sänkts, och även om dessa äro höga i jämförelse med förkrigspriserna, så torde för närvarande inga befogade erinringar kunna göras mot den fastställda prisnivån. Men där-

*Interpellation
om enhetliga
priser på
flytande
bränslen.*

Interpellation om enhetliga priser på flytande bränslen. (Forts.)

emot är det anmärkningsvärt, att priserna på dessa bränslen variera i olika delar av landet. Skillnaden är för vissa bränslen, i synnerhet bensinen, ganska betydande. Riket indelas, i fråga om priserna på flytande bränsle, i åtta olika zoner. I 0-zonen uttages grundpriset, vilket för bensin utgör 43 öre per liter. Till denna zon räknas stockholms-, göteborgs- och malmöområdena. Till hamnarna i de tre nämnda städerna kunna de oceangående tankfartygen direkt gå in och lossa sina laster. Det blir således inga kostnader för omlastning till mindre tankbåtar eller till tankvagnar på järnvägarna. För transport av oljorna till andra delar av landet måste dylik omlastning ske, och kostnaderna för dessa transporter tas ut av konsumenterna i form av pristillägg utöver grundpriset. Ju längre en ort är belägen från någon av de tre storstäderna, ju högre blir tillägget. I zon 1, som ligger närmast de mest gynnade landsändarna, få konsumenterna betala 1 öre mera per liter för bensinen och i zon 7, som omfattar övre Norrland, 7 öre mera per liter.

Även för andra flytande bränslen råda liknande prisförhållanden. Ett grundpris har fastställts och i de övriga zonerna utgå tillägg till detta. Det är klart att det är förenat med vissa kostnader att transportera oljorna från djuphamnarna i storstäderna ut till landets olika delar och sedan distribuera desamma, men man undrar, varför konsumenterna ute i landet skola betungas med dessa kostnader. Det skulle vara mera rättvist, om ett enhetspris tillämpades överallt. Då skulle inte de mera avlägsna landsdelarnas befolkning missgynnas så som nu är fallet. Det skulle vara desto mera rättvist, som dessa i regel leva under knappare ekonomiska villkor än befolkningen i landets tre största städer med närmaste omgivningar. Man kan också fråga sig, om frakt- och distributionskostnaderna verkligen äro så höga, att det är nödvändigt att ta ut så stora pristillägg som nu sker.

Motortrafiken är ju av utomordentligt stor betydelse för hela vårt näringsliv. För att ett ekonomiskt framåtskridande skall kunna ske är det av väsentlig vikt, att transportkostnaderna hållas på ett någorlunda normalt plan och att dessa kostnader icke variera för mycket i olika delar av landet. Med det system för prissättningen på bensinen som nu tillämpas måste biltransporterna bli åtskilligt dyrare i områden, som ligga långt från importhamnarna. Särskilt är detta fallet med Norrland. Då biltrafiken där är av stor betydelse för vedtransporterna måste veden fördyras därigenom, innan den når fram till avnämarna. Motsvarande resonemang kan givetvis tillämpas på alla andra produkter, för vilkas framforslande biltrafiken tages i anspråk i större omfattning. Ur såväl penningpolitisk som näringspolitisk synpunkt har det ansetts vara av vikt, att produktionskostnaderna kunna sänkas. Alldeles särskilt är detta fallet för landsbygdens näringsliv, där jordbruket intar den viktigaste platsen. Strävandena att kunna få ned produktionskostnaderna måste emellertid komma att motverkas genom ett sådant system för prissättningen på de flytande bränslena, som nu tillämpas, då priserna på dessa bränslen, i all synnerhet bensinen, spela en betydande roll för produktionskostnaderna. Prissättningen på motorbrännolja är vidare av relativt stor betydelse för jordbrukets omkostnads-konto, emedan traktordriften numera är omfattande. Priserna på lysfotogen äro av mindre vikt, men det kan knappast anses rimligt, att konsumenterna av fotogen skola belastas med pristillägg för varan, om de äro bosatta i mera avlägset liggande bygder.

Ur skilda synpunkter förefaller det därför vara både rättvist och ekonomiskt riktigt, att priserna på flytande bränslen bli desamma över hela landet.

Med anledning av vad jag sålunda anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet Ericsson få framställa följande fråga:

Interpellation om enhetliga priser på flytande bränslen. (Forts.)

Är herr statsrådet villig att vidtaga sådana åtgärder, att priserna på flytande bränslen bli enhetliga för hela landet?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens första kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, den 12 januari 1946.

Till en början beslöto herrar deputerade beträffande kanslitjänstemännen, att de skulle utgöras av en notarie, tre förste stenografer, tio stenografer, en förste kanslist, en kanslist tillika registrator och fyra kanslister.

Herrar deputerade, som vidare beslöto, att med tillsättningen av en kanslistbefattning skulle anstå tills vidare i avbidan på anställande av prov med anmälda sökande, antogo till

notarie (stomnotarie):

Wistrand, L., byråchef i kontrollstyrelsen;

förste stenografer:

Elfner, E.,
Lundman, A., och
Stäckig, S., redaktör;

stenografer:

Torbiörn, G.,
Hedelius, E., kammarrättsråd,
Ekman, E. L., redaktör,
Julin, G., redaktör,
Eriksson, A., fil. kand.,
Skarvall, K.-E., e. notarie vid Stockholms rådhusrätt,
Grass, N., jur. kand.,
Bergsten, P., hovrättsfiskal,
Lagerström, L., tjänsteman, och
Berggren, E., e. notarie vid Stockholms rådhusrätt;

förste kanslist:

Carlén, E., kammarskrivare i tullverket;

kanslist tillika registrator:

Myrberg, I., kansliråd; samt

kanslister:

von Krusenstjerna, G., t. f. andre kanslisekreterare i ecklesiastikdepartementet,
Vide, T., och
Löfblad, Margit, fröken.

Det skulle antecknas, att Carlén och Myrberg redan den 8 samt Wistrand, Lundman, Julin, von Krusenstjerna och Löfblad den 10 innevarande januari på särskild anmodan inträtt i tjänstgöring hos kammaren.

Beträffande därefter vaktbetjäningen beslöto herrar deputerade, att en förste

vaktmästare och nio vaktmästare skulle anställas hos kammaren; och antogs därefter till förste vaktmästare C. Jensen samt till vaktmästare S. Nilsson, H. Eriksson, M. Ericsson, K. Swenson, R. Sidén, E. Ström, T. Hollner, T. Westblad och L. Löfving.

Åt Nilsson uppdrogs att ombestyra utdelning av postförsändelser till kammarens ledamöter m. m.

Här skulle anmärkas, att Jensen, Nilsson och H. Eriksson redan den 1 samt övriga vaktmästare den 9 denna månad börjat tjänstgöra hos kammaren.

Det skulle åligga den sålunda antagna personalen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

År och dag som ovan.

In fidem
G. H. Berggren.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1—5 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.18 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 16 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr *Björnsson* anmälde, att han infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 10, 11 och 12 innevarande månad.

Företogs val av åtta suppleanter i utrikesutskottet. Därvid avlämnades 83 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Lindström,
» Pauli,
» Johansson, Johan Bernhard,
» Ekman,
» von Heland,
» Strand,
» Wistrand,
» Bergvall.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av femton suppleanter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 73 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Lindén,
» Sandberg,
» Bondeson,
» Söderdahl,
» Nilsson, Bror,
» Olofsson,
» Uhlén,
» Arrhén,
» Annér,
» Nilsson, Hjalmar,
fru Alm,
herr Andersson, Albert,
» Bergh, Ragnar,
» Löthner,
» Holmbäck.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tjugi suppleanter i statsutskottet. Därvid avlämnades 79 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Karlsson, Gustaf,
» Boman,
» Ekströmer,
» Anderson, Gustaf Iwar,
» von Heland,
» Gillström,
» Berling,
fröken Andersson,
herr Petersson,
» Ericson, Johan Eric,
» Näsström,
» Andersson, Gustav Emil,
» Rosenberg,
» Sundberg,
» Hesselbom,
» Andersson, Gunnar,
» Albertsson,
» Persson, Ivar,
» Bergh, Ragnar,
» Bergvall.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av femton suppleanter i bevillningsutskottet. Därvid avlämnades 70 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Eklund,
» Berg, Robert,
» Anderson, Axel Ivar,

herr Heüman,
» Elofsson, Gustaf,
» Ericsson, Herman,
» Franzon,
» Nordenson,
» Wetter,
» Ramberg,
» Rosander,
» Näsgård,
» Ericsson, Carl Eric,
» Englund,
» Andersson, Gunnar.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tio suppleanter i bankoutskottet. Därvid avlämnades 61 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Fahlander,
» Andersson, Birger,
» Nordenson,
» Grym,
» Ljungdahl,
» Persson, Einar,
» Johannesson,
» Wehtje,
» Petersson,
» Näsgård.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av tolv suppleanter i första lagutskottet. Därvid avlämnades 57 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Ahlkvist,
» Krügel,
» Löthner,
» Olofsson,
» Lodenius,
fru Sjöström-Bengtsson,
herr Ohlsson, William,
» Arrhén,
» Lindblom,
» Herlitz,
fru Svenson,
herr Annér.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tretton suppleanter i andra lagutskottet. Därvid avlämnades 67 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Sten,
» Strand,
fröken Andersson,
herr Elowsson, Nils,
» Hallagård,
» Söderkvist,
» Uhlén,
» Hagman,
» Englund,
» Nerman,
» Åman,
» Wahlund,
» Ericsson, Carl Eric.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av elva suppleanter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 60 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Dahlström,
» Svedberg,
» Bondeson,
» Jonsson,
» Nilsson, Bror,
» Johansson, Henry,
» Hagman,
» Sundelin,
» Björck,
» Krügel,
» Lodenius.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Herr statsrådet *Nilsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 14, angående bemyndiganden för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter; och

nr 15, angående befrielse för skepparen G. H. S. Nilsson i Påskallavik från viss skadeståndsskyldighet.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 7, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 13 §§ lagen den 30 juni 1942 (nr 515) om åtgärder mot vanhävd av jordbruk; samt

nr 12, med förslag till lag med särskilda bestämmelser om arrende av viss kommunal jord m. m.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 13, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 2 §§ lagen den 14 juni 1928 (nr 196) om galtbesiktningstväng.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Elowsson, Nils*, väckta motionen, nr 2, om utredning angående förläggande av ett planerat storflygfält till en sydligare del av landet.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Lodénius* m. fl. väckta motionen, nr 3, om utvidgning av skattskyldigs rätt att åtnjuta familjeavdrag för barn.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet nedannämnda motioner:
nr 4, av herr *Berg, Robert*, angående förste kontoristen vid Karlskrona örlogsvarv S. E. E. Söderströms pensionsförmåner;
nr 5, av herr *Petersson*, om årligt understöd åt änkefru Hilda Tegnér;
nr 6, av herr *Petersson*, om årligt understöd åt änkefru Gerda Augusta Rundkrantz; samt
nr 7, av herrar *Sjödahl* och *Mattsson*, om förbättring av läraränkorna Ingeborg Andersons och Anna Olssons pensionsförmåner.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskottet den av herrar *Sjödahl* och *Aman* väckta motionen, nr 8, angående viss ändring i lagen om kommission, handelsagentur och handelsresande.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:
nr 9, av fru *Svenson* m. fl. om sänkning av ränta å egnahemslån; och
nr 10, av herr *Nilsson, Bror*, m. fl., om ändrade bestämmelser för erhållande av egnahemslån m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Bondeson* m. fl. väckta motionen, nr 11, angående upphörande av den »erkänsla», som vid försäljning av vissa fastigheter betalas till Lunds domkyrka.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 14 och 15.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:
nr 12, av herr *Ström*, om ökat anslag till vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken;
nr 13, av herr *Ström*, om ökat anslag till understöd åt inhemska skönlitterära författare;
nr 14, av fröken *Andersson* m. fl., angående de sociala kuratorernas vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet lönegradsplacering;
nr 15, av fröken *Andersson* m. fl., angående lärarinnorna Lily Sofia Lundins och Gertrud Matz' löneklassplacering;
nr 16, av herr *Bergh, Ragnar*, om utredning rörande statens övertagande av kostnaderna för byggnader för det statliga och det av statens medel understödda kommunala skolväsendet;
nr 17, av herr *Elofsson, Gustaf*, m. fl., om viss ändring av bestämmelserna angående hyresavdrag för av folkskolans lärare disponerade tjänstebostäder;

nr 18, av herr *Söderkvist* m. fl., om obligatorisk läkarundersökning av navigationsskolornas elever;

nr 19, av herr *Hallagård* m. fl., angående vidtagande av åtgärder för att säkerställa jordbrukets behov av arbetskraft;

nr 20, av herr *Elofsson, Gustaf*, m. fl., om ändrade pensionsbestämmelser för vissa häradsskrivare;

nr 21, av herr *Wistrand*, angående revisor R. Halldéns efterlevandes familjepensionsförmåner;

nr 22, av herr *Ericson, Frans*, m. fl., om ändrade bestämmelser angående överinseendet över anstalter för bildbara sinnesslöa;

nr 23, av herr *Ericson, Frans*, om ändrade bestämmelser för statens egna-hemslån;

nr 24, av herr *Elofsson, Gustaf*, m. fl., om vissa ändringar i förordningen angående åtgärder mot smittsamma sjukdomar hos bin;

nr 25, av herr *Elofsson, Gustaf*, m. fl., om ökat anslag till biodlingens främjande;

nr 26, av friherre *Beck-Friis* m. fl., om upphävande av priskontrollen på rundvirke och rotstående skog;

nr 27, av herr *Linderot* m. fl., om nya direktiv för socialvårdskommittén m. m.;

nr 28, av herr *Bergh, Ragnar*, angående utredning om utjämning av de avståndsberoende prisvariationerna i fråga om flytande motorbränslen; samt

nr 29, av herr *Elofsson, Gustaf*, m. fl., om viss ändring av bestämmelserna rörande uttagning under fredstid av hästar för militära behov.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.08 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.